



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theses Historico-Theologicae Pertinentes Ad Anteriores Theses De Gratia, Peccatis Ignorantiae, Probabilitate & Charitate

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1683?]

urn:nbn:de:hbz:466:1-40464

Th. 2170.

D. IV

3.

100

100

THEOLOGIE HONORABILIS
APPENDIX
PROPOSITIONES

T H E S E S
HISTORICO - THEOLOGICÆ
PERTINENTES AD ANTERIORES THESES

D E

G R A T I A,
PECCATIS IGNORANTIÆ,
PROBABILITATE & CHARITATE,

Defensas in Collegio ADRIANI Papæ VI.

Q U A S

P R Æ S I D E

EXIM. VIRO DOMINO AC MAGISTRO NOSTRO

G U M M A R O H U Y G E N S

L Y R A N O,

D E F E N D E T

A N D R E A S V E R H A G E N O I S T E R W Y C K A N U S

Die 13. Augusti anno 1683. in eodem Collegio.



L O V A N I I,

Typis **G U I L I E L M I S T R Y C K W A N T** sub auræ Lampadæ.

CONCLUSIO PRIMA.

Assignatur occasio Theſum noſtrarum de Gratia, Peccatis Ignorantia, Opinione Probabili, & Charitate.



Ria sunt præcipua Scholæ noſtræ Theologicae Lovaniensis principia, per quæ ipsa Deum velut primum principium in triplici genere causa agnoscit, & eo titulo triplex homagium Deo deberi censet: nam constanter asserunt Lovanienses, primò, quod Deus agnosci debeat ut bonorum actuum principium effectivum per gratiam per se efficacem, nec posse istud dignitatis tribui naturæ nostræ corruptæ, ut Adversarii putant, determinanti gratiam possibilitatis ad actum. 2. Quod Deum, siye legem ejus æternam, ut morum regulam intueri nos oporteat, non verò Probabilitatem. 3. Quod Deus debeat esse finis ultimus cujuslibet nostræ actionis, & cujuslibet agentis: nec posse sine peccato excellentiam finis ultimi actionis, & multò minùs finis ultimi agentis tribui alicui creatura. In tribus hisce principis consistit hodierna, quæ Lovanienses inter & eorum Adversarios intercedit controversia, quam summi momenti esse, facile videt, quisquis intelligit ex illis principis pendere totam panem Theologiam Moralem, quod ad eò verum est, ut in hac vix ulla detur Conclusio, quæ ex illis non deducatur: ut proinde necessum sit apud Theologos in illis principis dissidentes maximam, ut hodie fit, diversitatem in Theologia Morali reperiri. Porro sicuti illa principia Lovaniensibus summè probantur, ita Adversariis prorsùs improbanda videntur: quare hi non tantùm per libellos anonymos, sed etiam per Theſes publicè defensas illa principia in Hispania potissimùm & Belgio inverecundè de errore & hæresi suspecta reddiderunt, idque jam annos aliquot continuarunt, Lovaniensibus tot inter, talesque accusationes ad culpam usque nimium tacentibus, Quod silentium cum ego, qui præ cæteris accusabar nullo amplius titulo in me ipso excusare possem, obstrictum me censui ut in illorum principiorum defensionem, si non librum aut libellum, saltem Theſes aliquas ederem, quod præstiti hoc ordine: primum dictorum principiorum stabilivi, per quatuor Theſes de Prædestinatione & Gratia Christi, nisi quod quattuor enarrato priùs argumento trium anteriorum, tota sit in detegendis Adversariorum Sophismatibus, quibus ipsi principia noſtra oppugnant. Secundum principium probavi binis Theſibus, quarum aliæ de Peccatis Ignorantiæ, aliæ de Opinione Probabili tractant. Tertium elucidavi & probavi per Theſes de Charitate.

CONCLUSIO SECUNDA.

Deteguntur Adversariorum quadam sapius repetita Sophismata.

ADversariis nostris nihil familiarius est quam argumenta nobis objecta, etſi sæpè soluta, nullà passim solutionis aut responsionis nostræ factâ mentione repetere. Ex. gr. argumentum istud: *Sensus ALIQUIUS* (nam quod omnis, nimis manifestè falsum est) *Lutheri aut Calvinii de Libertate vel Gratia est condemnatus: atqui sensus doctrina de necessitate Gratia per se efficacis pro hoc statuet sensus Lutheri vel Calvinii de Libertate vel Gratia, ergo sensus dictæ doctrinae est condemnatus.* Istud, inquam, argumentum, etſi ostenderimus esse syllogismum de medio non distributo, pergunt nihilominus Adversarii, tam manifestæ solutionis nullam passim faciendo mentionem, argumento isti, aut aliis similis formæ superstruere accusationes, impugnationes, & malæ fundatas infamationes dictorum principiorum. Pariter argumentum hoc: *Non probas quod te discernas à sensu damnato hujus illiusve Auctoris, ergo illum tenes,* ostendimus eo titulo esse vitiosum quod onus incumbens Accusatori, ut nimirum probet suam accusationem (quia illam probari impossibilem videt) rejiciat in accusatum.

cufatum. Eo non obstante Adversarii, nullâ inquam, quod sciamus, mentione factâ hujus nostræ responsionis, non desinunt similis formæ argumentis sæpius dicta principia, eorumque Defensores traducere & infamare. Ejusmodi iterum Sophismatibus, sive eorum repetitioni innititur, quidquid occasione condemnationis *in sensu ab Authore intento*, Adversarii in Theſibus suis Lovanii 13. Julii hoc anno defensis, & potissimum Theſi 13. rectè vel apertè in nos, quasi de errore & hæresi suspectos, dicere non verentur. Nunquam enim assumere audent in suo syllogismo hanc majorem de medio distributo: *Omnis hujus illiusve Authoris sensus est condemnatus*, quia manifestè falsa est. Nunquam etiam potuerunt hanc de medio singulari: *Hic individuum sensus hujus illiusve Authoris est condemnatus*, quia talem sensum, quem & nos teneamus assignare non possunt: atque ita, ut aliquid dicere videantur, ponunt syllogismum *de medio non distributo*, vel si vitium illius detegatur, confugiunt quia alius non superest exitus, ad hanc formam vitiosam: *Non probas quod te discernas à sensu damnato hujus illiusve Authoris, ergo illum tenes*. Onus scilicet probandi rejiciendo in accusatum, quia sibi impossibile vident probatu quod Lovanienses teneant hunc illumve in individuo sensum condemnatum. Dicent fortè Adversarii solutionis nostræ de syllogismo istum in modum vitioso semel à se factam esse mentionem, dum ratiocinationem suam reducerunt ad hanc formam: *Auctor ille (me intelligunt) nullum sensum tenet vel negat, quem non tenet vel negat certus Author condemnatus*: atqui iste Author condemnatus tenet sensum condemnatum, ergo, &c. Admitto quod illâ vice Adversarii conati fuerint sophismatis sui solutionem irritam reddere: verùm necessum est, ut ipsi vicissim admittant tunc irritum fuisse suum conatum. Nam ut novi istius syllogismi majorem, de qua multa dicenda habeo, transeamus, dico: novum syllogismum rursus peccare in forma: evidens enim est, quod non valeat consequentia hujus, id est, similis formæ, syllogismi: *Prima linea alicujus libri condemnati nullum sensum tenet vel negat, quem non tenet vel negat ille liber: atqui ille continet sensum condemnatum, ergo etiam prima linea continet sensum condemnatum*. Porrò, etſi novi hujus sophismatis solutionem jam pridem publicaverimus, pergunt equidem Adversarii nullâ hujus solutionis factâ mentione invalidis suis argumentis quasi insolutis, de sensu condemnato in materia gratiæ nos suspectos reddere. Est præterea Adversariis nostris non minus familiare aliud quoddam sophisma in hoc consistens: putant illi, vel se putare fingunt, quod ista Libertatis definitio: *Facultas qua positis omnibus ad agendum prærequisitis potest agere & non agere*, sequatur ex hac: *Potentia agendi & non agendi*: & ideo non dubitant asserere, quod Philosophorum, Patrum, Conciliorum & Romanorum Pontificum quilibet, dum posuit hanc definitionem: *potentia agendi & non agendi*, docuerit illam: *Facultas qua positis omnibus ad agendum, &c.* Quis hic non videt quod Adversarii eum in modum ratiocinando, recurrant iterum ad sæpius detectum sophisma, quo quispiam fingit ab Auctoribus esse assertum, quidquid ipse ex eorum assertionibus à se inferri putat? Merùm istud esse sophisma vel ex hoc patet, quod Theologorum cuilibet tradenti Prædeterminationem Physicam ad materiale peccati pari jure imputare poteris eum asserere hanc: *Deus est author peccati*. Porrò sicuti nuper ostendimus, nobis, quia tradimus doctrinam de necessitate Gratia per se efficacis, isto sophismate perperam imputari, quod renovemus Propositiones ab Innocentio X. condemnatas; ita nunc probamus quod isto sophismate Adversarii malè vendicent auctoritatem & antiquitatem huic definitioni Libertatis: *Potentia agendi & non agendi, positis omnibus ad agendum prærequisitis*. Fateantur ergo malè à se dictum in Theſibus ante hæc defensis, quod Libertatem hæc definitione, *Facultas qua positis omnibus ad agendum prærequisitis potest agere & non agere, comprehensam, Aristoteles cum Peripateticis, D. Thomas cum Theologis, S. Augustinus cum Patribus, Traditio cum Scripturis, Pontifices Romani cum Conciliis, DOUERINT, PROBAVERINT, DEFINIVERINT. Etenim cum à me rogati, ne unum quidem (excipio quæ de Recentioribus referunt) assignare*

nare potuerint, qui in definitione Libertatis ponat hæc verba, in quibus punctum contentionis consistit: *positis omnibus ad agendum prærequisitis*; responsum est, has particulas, *positis omnibus*, &c. contineri in illis, id est inde inferri, *potentia agendi & non agendi*. Id est, Aristoteles cum Peripateticis, S. Augustinus cum Patribus, &c. finguntur asseruisse, quod ex eorum assertionibus quis putat à se inferri. Insigni isto Sophismate implevit Gerardus Vianensis libellum de Libertate; hic namque totus est in eo, ut eos qui in antedicta Thesi nominantur, ostendat docuisse & definiuisse quod liberum arbitrium sit *potestas quæ positis omnibus ad agendum prærequisitis potest agere & non agere*, probat, inquam, ita definiuisse, quia docuerunt (excipio rursus quæ de recentioribus dicuntur) quod sit *potestas agendi & non agendi, vel agendi aliquid & agendi oppositum*. Sed quæ illa probationis species, nisi quod ex hac definitione *potentia agendi & non agendi, vel agendi aliquid & agendi oppositum*, putet inferri istam, *potentia agendi & non agendi POSITIS OMNIBUS AD AGENDUM PRÆREQUISITIS*? Id est, ab ante nominatis Authoribus fingit esse assertum quod ipse ex illorum assertionibus à se putat inferri. En sophisma, quo Adversarii tum in hoc libello, tum in Thesibus antè citatis conantur destruere quod à me dictum est, definitionem illam Libertatis: *Facultas quæ positis omnibus ad agendum prærequisitis potest agere & non agere*, nullâ legitimâ autoritate esse stabilitam, neque notam fuisse Aristoteli, SS. Augustino vel Thomæ; adversus quam meam assertionem ostendendum erat quod Aristoteles, Augustinus vel Thomas in definitione ponat illas particulas, *positis omnibus ad agendum prærequisitis*, de quibus solis & tunc erat, & modo manet nostra quæstio ac contentio: iterum ergo peto, illas particulas assignari in aliquo illorum; vel saltem assignari, ut antehac petivi, in uno aliquo Authore ante Almainum. Probationis suæ defectum tandem advertisse videntur Adversarii: cum enim antè hæc intrepidè dixissent quod libertatem istâ definitione comprehensam *Aristoteles cum Peripateticis D. Thomas cum Theologis, S. Augustinus cum Patribus, Traditio cum Scripturis, Pontifices Romani cum Conciliis*, DOCHERINT, PROBAVERINT, DEFINIVERINT; jam in Thesibus nimirum 13. Julii hoc anno defensis Thesi 7. admodum trepidè loquuntur dum aiunt: hæc libertatis notio *fundata est in Sacris Litteris, Conciliorum Definitionibus, RR. Pontificum Oraculis*, &c. An definitio in illis *fundata sit*, est alterius quæstionis de qua non pauca in rem nostram, si opus foret, dicere possem: sed quæstio erat & modo adhuc est, an illi istam definitionem tradiderint, quod jam adhuc magis intrepide nego. Notate interim flaccidum illud, *fundata est in sacris litteris*, & compare audaci illi effato, *docuerunt, probaverunt, definiuerunt*. Interim quia ego dixeram: „intrepidè negamus illam definitionem, neque enim tantâ vel auctoritate vel ratione „nititur, nec etiam adè benè de Theologia merita est ut eam vel explicare teneamus; „etenim nimium propendet in Pelagianorum & Semi-pelagianorum errorem: nec tamen „hi Augustino eam unquam objecerunt, quod nimirum tunc esset ignota. Quod auctori- „tatem attrinet, non scimus hactenus pro eâ allegari vel unum Ecclesiæ Concilium, vel „ullius Pontificis decretum, aut unius à SS. Patribus sententiam. „Quia hæc ego, exclamabat Adversarius in Thesibus antehac defensis! *Quam eruditè, quam verè, piè, catholicè omnia, colligere licet ex eo, quod libertatem istâ definitione comprehensam Aristoteles cum Peripateticis, D. Thomas cum Theologis &c. contra Astrologos, Stoicos, Manicheos, Wicleffistas, Lutheranos, Calvinistas, Bajanos, Iansenianos, in nobis esse docuerint, probaverint & definiuerint. Justæ an injustæ sint tot talesque exclamationes, videat nunc Lector, quando jam innoverit quod post tot auctoritatum jactantiam ne una quidem assignari possit, quâ istâ definitio stabiliatur.*

CONCLUSIO TERTIA.

Detegitur quidam Sophisticus Adversariorum modus accusandi Lovanienses in materia Gratia.

ADversarii nunc Lovanienses generatim, nunc aliquos vel aliquem ex illis accusant in materia Gratia; sed nunquam palam eloquuntur primum sive propriè dictum accusationis fundamentum, nec unquam accusationem extendunt ad omnes quos pariter reos censere debent. Pro quo notandum quod accusatio quæ in dictâ materia ab hinc annos aliquot contrâ Lovanienses continuatur non sit de ipsis quinque propositionibus famosis, sed de aliquo earum sensu condemnato. Primum istius accusationis fundamentum, dico esse quod Lovanienses teneant doctrinam *de necessitate gratia per se efficacia ad quemlibet salutarem actum*: adeoque jam non dari *merè sufficientem in sensu Molinistico*. Gratiam sufficientem voco illam præter quam ex parte Dei, nulla alia gratia requiratur, ut homo de facto convertatur, pièque operetur. Hoc & non aliud iterum dico esse primum accusationis fundamentum; nullam enim præter hanc habent rationem sive de Lovaniensibus generatim, sive de illorum aliquo, dicendi quod teneat in hac materia aliquem sensum condemnatum, neque hæcenus aliam assignasse scimus, quæ nimirum sit primum accusationis fundamentum: Nam si aliam assignare velint, facile ostenderimus eam vel assignari falsò, vel assignari idcirco quod præsupponatur doctrina de necessitate Gratia per se efficacia: ut pro indubitato habendum sit primum totius accusationis fundamentum esse doctrinam de necessitate Gratia per se efficacia; hanc verò rationem ad accusationem sufficere putant Adversarii, quia per consequentias suas (quas sex-centies ostensum est esse invalidas) inde inferunt *precepta Dei aliquibus esse impossibilia, gratia Dei non resisti, Christum non pro omnibus mortuum esse, tolli libertatem à necessitate &c.* Ex quibus adeò manifestum est, quod primum accusationis fundamentum sit doctrina de gratia per se efficaci, ut non nisi cum pertinaci tergiversatione negari possit. Porro si istud sit primum accusationis fundamentum, cur Adversarii non candidè fatentur se propter illud Lovanienses accusare in materia Gratia, nisi quia studio quarunt tenebras, per quas imperitis imponant Lovanienses verè reos esse hæreticæ aut suspectæ doctrinæ, qualem nunquam audebunt vocare doctrinam de necessitate Gratia per se efficacia. Cur similiter non candidè fatentur se Lovanienses in materia Gratia accusare, quia negant, pro ut secundum doctrinam de necessitate Gratia per se efficacia negare debent, dari in hoc statu gratiam merè sufficientem in sensu Molinistico; nisi iterum quia quarunt tenebras, per quas imperitis imponant quod Lovanienses negent aliquem articulum Fidei, qualem, quidquid interim in animo sentiant, non audent apertis terminis asserere esse suam illam doctrinam de Gratia sufficiente in sensu Molinistico. Ex quibus rursus manifestum est, quod modus ille, quo Adversarii accusant Lovanienses, & de hæresi suspectos reddunt in materia Gratia, sit planè Sophisticus, quatenus primum & propriè dictum accusationis fundamentum occultant. Nunc ostendendum quod non minus sit Sophisticus quatenus accusatio non extenditur ad omnes, quos Adversarii reos censere debent. Debent namque ab omnimodâ paritate causæ reos censere illos omnes qui tradunt doctrinam de necessitate gratia per se efficacia, sive pro hoc statu tantum, sive (quod accusationem augere potius quam minuere debet) etiam pro statu altero. Accusandi ergo erunt à paritate delicti, non solum Lovanienses, sed etiam Thomistæ omnes, omnesque S. Augustini discipuli, idque sive Belgæ sint, sive Itali, sive Hispani, Galli &c. modò tradant doctrinam de necessitate gratia per se efficacia, saltem pro hoc statu. Cur ergo Lovanienses potius in hac materia accusantur, quam tot alii? Cur potius Sanctorum Augustini & Thomæ Discipuli Belgæ, quam Itali, Hispani, Galli? Sophisticus rursus est ille accusandi modus, quatenus falsò imponit quod in Lovaniensibus sit reatus aliquis, qui non est in aliis, aut aliquis in Belgis, qui non in Italis, Hispanis & Gallis.

CONCLUSIO QUARTA.

Detegitur alius modus accusandi arti Politicæ potius quàm veritati nitens.

DOCTRINAM de differenda absolutione in Methodo traditam, Adversarii in famoso illo libro qui dicitur *Specimen Theologicum* asseruerunt esse toti Universitati Lovaniensi communem: cui satis conforme est, quod de Methodo dicitur in quodam memoriali, Hispanico idiomate conscripto, Madriti Catholicæ suæ Majestati exhibito, quod scilicet *librum istum quasi adorent Belgii Iansenistæ*. Sed planè contrarium dicitur in alio libello, ubi in ipso titulo statuitur quod doctrina ista non sit Universitatis, sed quorundam privatorum, & nominatim duorum. Quis hic non miretur tantam contrarietatem inter libellos quorum unus & idem est Scopus, nimirum eliminare doctrinam in Methodo contentam? Sed aliud uno aliud alio loco, aliud quoque uno, aliud alio tempore eidem scopo visum est opportunum. Ex eadem arte politica promanat, quod Adversarii quandoque me solum, & quasi in doctrinâ de Gratia ab aliis Lovaniensibus dissentirem, voluerint de Hæresi suspectum reddere; aliàs verò, & longè sepius, Theologos Lovanienses generatim; & quidem in memoriali ante nominato, non soli Lovanienses, sed quotquot saltem pro hoc statu naturæ lapsæ asserunt esse necessariam gratiam per se efficacem, simili accusatione involvuntur: *Multa sunt in Belgio Religiones*, inquit Adversarii in dicto memoriali, *quæ à Iansenismo se intactas conservant*: sed audi quid addant: *Vinam idem de Præmonstratensibus S. Norberti affirmare liceret! Nota est omnibus infectio majoris partis Monasteriorum hujus instituti, quodque illa ab ipsa hujus novæ doctrinæ origine, eidem maximè adhaerint*. De Religionibus SS. August. & Dominici sic paulò post subjungunt: *Bonum ingens Religionibus SS. Augustini & Dominici in dicta Patriâ apprecatur, qui eas omni spe promotionis ad strictam Facultatem destitutas exoptat. Hujus rei rationes supra deduximus; His scilicet verbis, utriusque istæ sacræ familiæ valdè injuriosis: Quia in istis duabus sacræ Familiis, vix datur grandioris nota Theologus, qui ad strictam illam Facultatem vota non dirigat.... Hinc provenit vix aliquem alicujus nota virum in universo Belgio reperiri, qui se Anti-jansenistam profiteri auserit*. Sed quid de Capucinis? *Capucinorum Belgicorum Religio*, inquit, *manifestè in duas factiones dividitur, unam Iansenistarum, quam juniores, aliam Anti-jansenistarum, quam seniores constituunt*. Et hic nondum finis, sed de Carmelitis Discalceatis hæc addunt: *Nec ab hoc contagio Ordo Carmelitarum Discalceatorum in Belgio purus exiit. De Clero autem sæculari hæc: Contagiosa hæc pestis maximè in Clero Sæculari grassatur.... nec ullibi magis quàm inter Clericos Oratorii*. Hic iterum advertere licet pro diversitate locorum, diversitatem accusationum, ad eundem nihilominus finem tendentium. In Belgio unum aut paucos accusant Adversarii, ac si ille & non alii singularem aliquam de gratia doctrinam propugnarent, ut sic multorum declinando invidiam, paucos illos faciliùs reddant omnibus exosos: at in Hispania (ubi propter absentiam personarum accusatarum faciliùs se posse latere sperant) omnes Religiones Belgicas jam enumeratas eadem accusatione involvunt, ut scilicet simul & semel omnes istorum Ordinum Religiosos Belgas, cum Clericis Oratorii, aliisque de Clero sæculari, tamquam de Hæresi suspectos, à strictâ Facultate Lovaniensi & quâlibet dignitate Ecclesiastica excludendos probent. Hunc fuisse eorum scopum colligimus, non ex actionibus merè internis (prout toties ab Adversariis nostris, signanter ab Auctore libri cui titulus: *Status, origo, scopus* &c. & etiam ab Authore sæpè citati memorialis factitatum esse videmus,) sed ex ipsis eorum verbis, quibus finem illum in memoriali exprimunt. Si dubitent, istud & alia plura ex isto memoriali toti mundo parati sumus ostendere. Sed nunquid à paritate rationis Augustinus à numero Doctorum & Episcoporum Ecclesiæ excludendus fuisset per illos, à quibus similem ob causam suspectus redditur, tamquam imperitus, stupidus ac cæcus habetur, ut non modo gratia ipsius, de quâ deserebat, vim naturamque nescierit; sed nec arbitrii humani libertatem.

tatem, ne monitus quidem, dogmate suo evertere se senserit. Verba sunt Discipulorum Molinæ adversus quos egerunt Majores nostri. Aliàs Adversariorum artes politicas Compendii causâ præterimus.

CONCLUSIO QUINTA.

Respondetur ad ea quæ rursus objiciuntur contra libertatem amoris beatifici.

Diximus quod circâ amorem beatificum reperiatur duplex necessitas, una ex parte ob-
jecti, altera ex parte statûs; sed quod in ipso amore beatifico major sit à necessitate
libertas quàm in amore viatoris, idque conforme esse S. Augustino, qui lib. ultimo de
civit. Dei c. ultimo sic ait: *Primum liberum arbitrium quod homini datum est, quando primum
creatus est rectus, potuit non peccare, sed potuit & peccare, hoc autem novissimum eò potentius erit,
quo peccare non poterit.* Et alibi: *Quid enim liberius erit libero arbitrio quando non poterit servire
peccato?* lib. de corrept. & grat. c. 11. Hanc sententiam probavimus etiam ex ipsis princi-
piis Augustini, secundum quem voluntas nostra, quia est in potestate, libera est nobis lib. 3.
de lib. arbit. cap. 3. & antè eod. cap. *Non posses aliud sentire esse in nostra potestate, nisi quod
cum volumus facimus.* Facere cum volumus, sive quia volumus, est facere voluntate, non ut
natura est, prout efficit motus primò primos, sed ut voluntas est, id est, voluntate semet-
ipsam ex ductu rationis determinante. Hic est connaturalis modus agendi voluntatis,
quem gratia tantò magis augeat, tantò magis intellectum illuminat, quantoque magis
voluntatem determinat ut se ipsam determinet, voluntas libera tantò erit liberior quantò sanior,
tantò autem sanior quantò divina misericordia gratiaque subjectior. August. epist. 89. quæst. 2.
Hinc ubi major gratia, ibi major libertas, ubi ergò maxima gratia, illic libertas maxima;
adde & illic, quantum est ex parte modi agendi, necessitas minima; siquidem agere vo-
luntate, sive quia volumus, & agere necessitate, secundum S. Aug. lib. 3. de lib. arbit. c. 3,
directè sibi opponuntur. Conformiter S. Bernard. *Quod ex necessitate fit, non jam ex volun-
tate, & è converso.* De lib. arbit. cap. 3. Ex quibus omnibus rursus manifestum est quod
juxtâ principia S. Augustini in ipso amore beatifico, sit maxima libertas à necessitate. Fa-
cile etiam est ex his videre quod iisdem Augustini principis conforme sit illud Augustini
de Christo assertum: *An idè in illo libera voluntas non erat, ac non tantò magis erat quantò magis
peccato servire non poterat?* Hæc in th. 14. De sententia S. Aug. Præterea th. 15. fusiùs ex-
plicavimus essentiam libertatis, & qualiter illa locum habeat in amore beatifico; quibus sub-
junximus: Si Adversarii hæc admittere renuant, sciant nos longè minùs admissuros, aut ad-
mittere posse modum quo illi secundum sua principia, cum præcepto Patris & prædefini-
tione actuum Christi Domini conciliant libertatem Christi, cum ex libertate Christi dedu-
catur ineluctabili consequentiâ libertas amoris beatifici. Hæc & alia plura pro libertate
amoris beatifici allegavimus in Thesibus nostris de Doctrina S. Aug. in quibus etiam dixi-
mus: quotquot cum Augustino, Bernardo, Hugone de S. Victore, Damasceno, &c. non
aliud ad libertatem requirunt, quàm ut voluntas agat ut voluntas est, id est, ut ex ductu
rationis se determinet ad id quod vult, hos omnes cum S. Augustino loco citato & sancto
Thoma 1. part. quæst. 62. art. 8. ad 3. afferere debere, quod *major arbitrii libertas sit in
Angelis qui peccare non possunt, quàm in nobis qui peccare possimus.* Petivimus etiam in Thesibus
nostris de doctrina Semi-pelagianorum saltem aliquot Authores assignari (agendo de iis
qui fuerunt ante Almainum) pro sententia negante libertatem amoris beatifici. Quæ om-
nia præterit, procul dubio studiosè, Author Thesium defensorum die 13. Julii hoc anno,
affectando Thesium nostrarum ignorantiam, tum ut isto colore sibi eximat obligationem
iis respondendi, tum ut liberius posset in sententiam de libertate amoris beatifici, tamquam
à me solo affirmatam, &, ut autumat, à me solo afferendam, declamare cum illa acrimo-

nia quam exhibet Thesis ejus 8. Si hic Author, prout & alius qui pridie aliis disputationibus Theologicis præfedit, mentem advertere ad ea voluissent, quæ in Thesis de Doctrina Augustini habentur sub finem Thesis 15. item ad ea quæ in appendice ad Theses subsequentes; vidissent non semel esse responsum ad illa quæ ipsi continuo nobis objiciunt de cessatione ab amore beatifico *sub conditione impossibili*. Verum placuit, pro ut ipsis in more positum est, surdâ aure præterire, non pauca quibus solidius quàm optarent, aut probamus nostra, aut improbamus adversâ. Qui sophisticus procedendi modus adeo illis frequens est, ut nullus usitator. Quo pacto tria assequuntur: primò ut Lovaniensium principia videantur esse infundata. Secundò ut sua inconcussa. Tertiò ut objectiones adversus nostrâ insolutæ & insolubiles: & præter hæc ut semper habere videantur quæ respondeant, nec unquam primi cedere debeant. His omnibus singulariter studuisse videtur Author Thesium defensorum 13. Julii, qui oppugnaturus sententiam nostram de gratia & libertate, nullam, quod sciam, facit mentionem Thesium nostrarum, quarum tamen quatuor ex professo edidimus in defensionem istius nostræ sententiæ. Hic præterea dum difficultatem declinare non potest, latebras ac involucria querit, & responsi loco, exclamationibus ac phrasibus Rethoricis non semel in dictis Thesis jubet nos esse contentos, atque in hunc modum per verba & per voces nullâ allegatâ solidâ probatione, non solum de errore, sed etiam de hæresi nos conatur reddere suspectos. Unum equidem ab hoc Auctore petitem velim, nimirum ut assignet sententiam saltem unam damnatam vel damnabilem quæ sequatur ex sententia nostra de gratia per se efficaci, & non sequatur ex sententia Thomistarum.

CONCLUSIO SEXTA.

Respondetur objectionibus Adversariorum contra Theses nostras de peccatis Ignorantiæ.

Adversus ea quæ antehac in Thesis & dictatis tradideram de Ignorantiæ, Adversarii ediderunt libellum sub nomine ficto Ulici Jonson, qui §. 3. sic habet: *Nemo tam est novitius in Theologia, qui nesciat etiamnum hodie controversi inter Scholasticos, an ad peccandum formaliter sufficiat libertas facti, quod docent pauci, an verò insuper requiratur libertas peccati, ac proinde notitia malitiæ, quod contendunt Theologi, si paucos excipias, passim omnes.* Huic libello coacti sumus respondere per Theses nostras de Peccatis Ignorantiæ, in quibus contra Ulicum Jonson dicentem: *Ad peccandum formaliter requiritur notitia malitiæ*, sic ratiocinati sumus: si requiratur notitia malitiæ, non peccatur si desit notitia malitiæ: non peccatur ergo quotiescumque peccati malitiæ ignoratur: nam notitia malitiæ: abesse, & malitiam ignorari idem valent. Ex his jam consecretarium, secundum Ulicum Jonson non dari peccata Ignorantiæ. Hæc in nostris Thesis, in quibus postquam ostendissemus hæresim esse negare quod dentur peccata Ignorantiæ, tres potissimum assertiones probavimus: quarum prima, reverà dari peccata Ignorantiæ. Secunda, etsi ignorantia facti aut juris positivi à peccato quandoque excuset, nunquam tamen ignorantiam juris naturæ in totum excusare quod liberè fit contra illud. Tertia assertio hæc est: etsi docentes aliquid quod juri naturæ reverà est contrarium sæpissimè à peccato non excusentur, excusari tamen aliquando. Tribus his assertionibus rursus opposuerunt se Adversarii, potissimum in Thesis die 19. Julii hoc anno defensis, in quibus Conclusionem 2. §. 3. quod primam attinet, iterum asseritur idem quod in Ulico Jonson: nimirum *ad peccandum formaliter requiri notitiam malitiæ*. Iterum ergo adversus has Theses ostendo inde sequi quod non dentur peccata Ignorantiæ; quia sequitur inde non dari peccata sine notitia malitiæ, atqui peccata sine notitia malitiæ & peccata Ignorantiæ non aliter differunt quàm Mulier & Fœmina (quid enim aliud est, peccare sine notitia malitiæ, quàm peccare ex ignorantia ma-

malitiæ, & quid aliud peccare ex ignorantia malitiæ, quam peccare sine noticia malitiæ?)
ergo ex doctrina Ulici Jonson, siue ex doctrina istarum Thesium prorsus eadem cum Ulici
Jonson, ineluctabili consequentiâ sequitur, non dari peccata ignorantia, quod in Celestio
& Abaelardo de hæresi damnatum est. Adversus secundam Thesium nostrarum assertionem
superiùs explicatam dicitur in Thesibus antecitatis Conclusionem 2. §. 6. 8. & 9. nullam esse
disparitatem inter facti vel juris positivi ignorantiam, & ignorantiam juris naturæ, ratione
cujus in hoc, potius quam in illis ipsum intellectus objectum sit injustum, malum ac in-
ordinatum. Disparitatem ergo iterum ostendo: ex. gr. si hominem occidas, involun-
tariè putans esse feram, objectum intellectus, adde & voluntaris, est res quam cogitas &
vis facere; cogitas autem & vis occidere feram, hoc autem objectum, scilicet occidere
feram, non est injustum, malum ac inordinatum: secus si hominem occidas sciens esse
hominem, sed putans, fingamus involuntariè, id esse licitum, quia alapam tibi impin-
git ac fugit; nam res quam cogitas & vis facere, est occidere hominem, privatâ scilicet
authoritate ob alapam impactam, hoc autem objectum, scilicet privatâ authoritate oc-
cidere hominem ob alapam impactam, est injustum, malum ac inordinatum. Similiter si
carnem comedas die Veneris, involuntariè ignorans esse diem Veneris, ipsum intellectus
& voluntaris objectum est comestio carnis illimitata, siue non restricta ad diem prohibi-
tum; hoc autem objectum iterum non est injustum, malum ac inordinatum. Secus si
scienter te vel alium inebries, putans, fingamus rursus involuntariè, id esse licitum ut
amico satisfacias; nam res quam cogitas & vis facere, est te vel alium inebriare ut amico
satisfacias; hoc autem objectum, scilicet te vel alium inebriare ut amico satisfacias, est in-
justum, malum ac inordinatum. Si quis disparitatem necdum videt, nescio quid de illo cogitare
debeam. Dum hic loquimur de ignorantia juris naturæ circa occisionem hominis ob ala-
pam impactam, item inebriationem ad satisfaciendum amico; supposuimus, vel potius
finximus in iis qui talia agunt, ignorantiam esse involuntariam (sufficiebat enim in in-
tento nostro adversus Theses citatas quod in illa suppositione subsisteret disparitas à no-
bis asserta) quia non admittimus contra jus naturæ unquam agi ex ignorantia involunta-
ria, multò minùs agi ex prorsus invincibili, diximus enim in Thesibus nostris de peccatis
ignorantiæ Thesi 14. istam ignorantiam, dum ex ea agitur contra jus naturæ, esse vo-
luntariam voluntate personali, dicique vincibilem per gratiam, ita ut defectus gratiæ, si
quis sit, sit voluntarius: & addebamus: ideo enim agens contra jus naturæ, mentiendo,
ex. gr. ex ignorantia, non habet lumen gratiæ, quo ab ista actione hic & nunc cohibe-
retur, quia vult hujusmodi objecto essentialiter inordinato adhærere. Declaravimus hoc
simili, non possumus quemadmodum oportet diligere Deum sine divina gratia, non potest
etiam cæcus videre sine supernaturali curatione; dicimur tamen Deum posse amare,
quamvis desit hic & nunc gratia amandi, quia ille defectus est voluntarius, utpotè pro-
veniens ex voluntaria adhesionem ad creaturas propter se dilectas: non dicitur tamen cæ-
cus posse videre, quia defectus curationis supernaturalis non est eum in modum volunta-
rius. Has objectionum suarum solutiones more suo præterierunt Adversarii, ut in Thesi-
bus 12. Julii Thesi 8. & in aliis 13. defensis Thesi 11. possent cum aliquo colore resu-
mere antiquam suam objectionem quasi non solutam, hanc scilicet: si illa ignorantia
ideò dicatur vincibilis, quia saltem per Dei gratiam est vincibilis, nulla facti, nulla ju-
ris positivi datur invincibilis. Ad hujus objectionis inutilem resumptionem respondeo
iterum, sicuti in Thesibus de Peccatis Ignorantiæ quadrimestri ante hanc objectionis rei-
terationem respondi, nimirum dici vincibilem per gratiam; ita ut defectus gratiæ pro-
pter adhesionem ad objectum intrinsicè malum sit voluntarius, secus fieri in iis quæ di-
cuntur invincibiliter ignorari in factis quibusdam, aut iis quæ committuntur contra jus
positivum, quod & exemplis ibidem declaravi. Quidquid sit contra jus naturæ, sit con-
tra

trà Legem æternam ac Deum ipsum , ergo est veri nominis peccatum. Nego consequentiam , inquit Author Thesium defensorum die 19. Julii & addit : consequentia similis est huic : ergo stultus & amens committit veri nominis peccatum. Cui respondemus , nos in antecedente istius argumenti supponere liberum arbitrium & humanum modum agendi , ut patet ex verbis quæ Conclusionem 11. ubi istud argumentum habetur , adiunguntur , his scilicet *dummodo liberè fiat & humano modo*: jam verò stultus & amens non agit libero & humano modo , cum habeat physicum impedimentum ratione cujus sic agere non possit , id est , agere non possit ex ductu rationis semet-ipsam determinando ad agendum quia vult , prout habet quisquis , etsi cum ignorantia juris naturæ ex advertentia quod ex. gr. loquatur contrà mentem , semet-ipsam determinat ad mentiendum : nec refert quod non advertat se mentiendo peccare , advertit equidem se mentiri : hæc verò advertentia ob physicam impotentiam non potest habere locum in eo qui perfectè amens aut stultus est , & hæc sola causa est cur hic nec agat libero aut humano modo , nec peccet ; non verò illa , quod stultus & amens , prout præterdicitur citatus Thesium Author , ignoret se agere contrà legem naturæ. Iterum ergò dicimus , ut peccetur ex ignorantia juris naturæ sufficere , si fiat illud quod essentialiter involvit contrarietatem ad Legem æternam , dummodo fiat liberè & humano modo , quali non fit quod à perfectè stulto aut amente fit. Contrà tertiam nostram superius expressam assertionem allegatur in Thesium supra citatis die 12. Julii & aliis 19. Julii defensis , quod non debeat hic melior esse docentis , quàm aliorum conditio , quia tam de docente , quàm de agente , inquit , loquitur Christus Dominus dum ait : *Cæcus si cæco ducatum præstet , ambo in foveam cadunt*. Id est , tam iste qui ducit , quàm qui ducitur. Huic objectioni respondemus , etsi qui agit contrà jus naturæ semper habeat affectum erga objectum legi naturali contrarium , non tamen semper ille qui habet opinionem aut persuasionem falsam circà tale objectum. Et hinc patet quomodo Viri Sancti potuerint in animo habere , aut quandoque verbo exprimere opinionem vel persuasionem falsam circà objectum juri naturæ contrarium , & tamen non habere affectum erga istud objectum : etenim potest quis opinari hoc illudve Episcopis ; Regibus , Mercatoribus , Conjugatis , aut in certa perplexitate ratione cujusdam criminis existentibus esse licitum , nec tamen ullum habere affectum voluntatis objecti illius persecutivum , sed econtrà habere aversum ; ita ut ob periculum quod videt , non solum in executione , sed etiam in affectu persecutivo talis objecti , nec velit exequi quod in illis omnibus opinatur licitum , nec cupiat voluntatis amplexu tale objectum approbare , ita quidem ut ob periculum executionis & approbationis per voluntatem , nunquam vellet in ejusmodi statum vel perplexitatem intrare. Ex quibus patet , quod ejusmodi opinio saltem non inferat affectum approbativum objecti quod juri naturæ est contrarium , prout inferat executio illius. Hinc ulterius facile est videre evenire potuisse in Viris Sanctissimis & doctissimis , ut ejusmodi opinionem aliquam ac persuasionem haberent sine peccato , imo ut eam exprimerent , ac aliis sine peccato significarent , dum nimirum supernaturalia & naturalia adhibuissent , quæ requiruntur ut falsitatem illam non solum opinionis , sed , ad quod longè plus exigitur , etiam expressionis , non censerentur interpretativè velle. Notandum præterea discrimen inter varias ejusmodi opiniones aut doctrinas falsas , v.g. si una affirmet velut licitum quod reverà juri naturæ est contrarium , altera neget esse licitum quod reverà est licitum : nam qui priorem sequitur , ponit actionem juri naturæ contrariam , qui verò posteriorem sequitur , solummodò omittit actionem juri naturæ licitam , ut si ex. gr. post mortem primæ uxoris omittat ducere aliam putando id esse illicitum , nam in illa omissione nihil est mali. Quare etsi daremus quod peccaret , quisquis docet velut licitum , quod juri naturæ est contrarium , non sequeretur quod peccaret , quisquis docet esse illicitum quod juri naturæ est permissum. Idem est si unus doceat posse omitti quod juri naturæ præ-

præceptum est, alter doceat debere poni istud ad quod jus naturæ non obligat. Malè ergò inter se æquiparantur docentes contraria circà jus naturæ, quasi in doctrinis ejusmodi contradictoriis semper esset æquale periculum. Malè quoque in Thesibus 19. Julii defensis inferitur quod ejusmodi docentes debent ambo peccare, sed ad summum inferendum erat quod alter. Imo nequidem hoc inferri poterat, ut patet in casu quo actio quæ affirmatur esse licita reverè est licita, sed tamen, ut sexcenties fit, etiam licita est omissio: tunc enim doctrina cum veritate affirmans illam actionem esse licitam, erit licita sicut ipsa actio; & falsò negans esse licitam poterit esse licita, sicuti & ipsa omissio est licita; etsi daretur quod doctrina correspondens objecto legi naturæ prohibito deberet secundum sententiam nostram esse peccatum, quod prætendunt Adversarii. Dico, quod prætendunt Adversarii, quia ante in Thesibus nostris de Peccatis Ignorantiæ, & jam iterum ostendimus quod docens aliquid juri naturæ contrarium possit aliquo casu non peccare, etsi semper peccet ille qui agit contrà jus naturæ. Ubi nunc toties repetitum illud, inquit quidam Adversariorum: *Cæcus si cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt?* Et alius: *quidni etiam valeat hic solemne istud, idque à fortiori: cæci sunt & duces cæcorum?* Cur ergo unus tantum & non ambo in foveam cadunt? Ita illi. Respondetur sensum litteralem sententiæ illius esse hunc: quemadmodum fieri vix potest, ut si cæcus cæco ducatum præstet, non incidant ambo in foveam; ita vix potest contingere ut si oculis spiritualibus captus, spiritualiter cæco ducatum præstet, non cadant ambo in foveam peccatorum: quare non ex ipso adagio inferimus Conclusionem nostram, sed ex adagii applicatione ad casum notorium de *Corban*: ex qua quidem applicatione habetur quod nec Pharisei sententiam illam de *Corban* tradentes, nec discipuli eorum sententiam ad praxim deducentes fuerint à peccato immunes: ex quibus ulterius conficitur, si non fuerint excusati illi sequaces, non excusari etiam qui hodie sequuntur sententiam etsi probabilem, juri naturæ contrariam: erant namque in sequacibus illis, si unquam in aliis ullis, rationes & plures & magna ob quas videretur excusari, ut patet ex Conclus. 4. Thesium nostrarum de Opinione Probabili, adeòque si illi non fuerint excusati, morali modo loquendo, non excusabuntur ulli alii ad praxim deducentes sententiam juri naturæ contrariam, etsi etiam probabilem: Secùs de Phariseis docentibus, etsi enim hi non fuerint excusati, non illicò sequitur non excusandos ullos alios contrà jus naturæ docentes; Pharisei enim coram Deo tales erant ratione avaritiæ, ambitionis, aliorumque multorum ac gravium peccatorum, ut nullà prorsùs ratione eos excusare possimus; adeoque cum illi essent inter docentes pessimi, nullatenus ex eorum reatu sequitur reatus omnium aliorum quiddam contra jus naturæ docentium. Paucis repeto vim solutionis: bene sequitur, non excusantur agentes contrà jus naturæ, qui inter ejusmodi agentes maximè videntur excusabiles, ergo non excusantur ulli; non sequitur autem: non excusantur contrà jus naturæ docentes qui inter ejusmodi docentes sunt maximè accusabiles, ut erant Pharisei, ergo non excusantur ulli alii, etiam qui minimè sunt accusabiles. Hæc sine præjudicio illorum per quæ in Thesibus nostris de Peccatis Ignorantiæ Conclusionem 13. patet etiam contrà jus naturæ docendo & sepius & admodum graviter peccari.

CONCLUSIO SEPTIMA.

Respondetur objectionibus Adversariorum contrà Theses nostras de Opinione Probabili.

Fundamentum Thesium nostrarum de Opinione Probabili, quatenus ratione nituntur posuimus Thesi 1. quòd *omne probabile sit dubium*, siquidem omne probabile est tale ut nec de veritate, nec de falsitate ejus certò constet; adeòque omne probabile est incertum: si sit incertum, est *dubium*; dubium enim prorsùs idem est quod incertum, ita ut

ut incertum & dubium eadem definitione, hac scilicet; de cuius nec veritate nec falsitate certò constat circumferibi possint & debeant: ex. gr. hæc propositiones: *charitas distinguitur à gratia sanctificante: Salomon est salvatus, sunt probabiles, incerta & dubia & quia probabiles, idèd incerta, & quia incerta, idèd dubia.* Hæc Thesibus nostris loco citato. Quid hæc deductione clarius? nihilominus placet auctori Thesium defensorum 13. Julii istud, *omne probabile est dubium*, vocare arenosum fundamentum. Frustrà quaris argumenta, quibus deductionem hæc repetitam subverterit, quia ad hoc sua ipsius auctoritas ipsi sufficisse videtur. Quisquis, inquit, ut celebrem doctrinam de licito usu sententiæ probabilis evertat, dicit omne probabile esse dubium aut fallit, aut fallitur, doctrinæ suæ arenosum ponens fundamentum. Ita ille: & præterea nihil ad deductionem quæ probavimus omne probabile esse dubium. Huic ergo rursus insistentes, dicimus sententiæ *verè ac practicè certò probabilem*, ut vocatur in dictis Thesibus, item opinionem *certò & practicè probabilem*, ut vocatur in Thesibus 12. Julii defensis, esse sententiæ, sive opinionem *verè ac practicè, certò dubiam*, nam inconcussum manet istud, *omne probabile est dubium*, adeoque *verè ac practicè certò probabile*, est *verè ac practicè certò dubium*. Non ergò certum, sed incertum tenes, ubi conscientiam tibi formas ex opinione certò ac practicè probabili, agendo illud quod solum probabiliter, sive dubiè non est legi contrarium, ex. gr. occidendo hominem in casu quo existimas id tibi solum probabiliter esse licitum. Nec refert quod etiam viri, quos prudentes & consideratos vocant, occisionem istam in Scholis ut licitam defendant, quod nimirum habeant rationes notabiles ac graves ob quas ita opinentur; non refert, inquam, modo illæ rationes sententiæ solum relinquunt probabilem, adeoque morale dubium relinquunt an ejusmodi occisio non sit legi æternæ contraria; nam his positis hominem occidendo, modo in omissione non sit æquale periculum, exponis te morali periculo ne hominem occidas, quem lex æterna occidi vetat. Sed, inquirunt, vir prudens & consideratus in rebus magni momenti cum in modum concludere solet. Ad quod respondemus, etsi poneremus aut fingeremus viros aliquos, quos prudentes & consideratos vocant, ex rationibus opinando concludere quod liceat aliquando occidere Invasorem bonorum magni momenti; non posset equidem viris prudenter & consideratè agentibus quispiam se annumerare, tali casu non solum opinando quod liceat hominem occidere, sed etiam re ipsa hominem occidendo: siquidem longè majori periculo te exponis hominem occidendo, quàm in animo solum opinando quod ejusmodi occisio sit licita. Ex his rursus patet non subsistere quod in Thesibus 12. Julii Conclusionè 9. dicitur his verbis: certum tenes, & incertum dimittis, ubi conscientiam tibi formas ex opinione certò & practicè probabili, quæ nititur motivo secundum se quidem fallibili, sed gravi, ex quali vir prudens & consideratus in rebus magni momenti concludere solet: & addit: si vis hanc vocare moraliter certam, de nomine non litigabo: si vis probabiliorem dicere, non repugno: nam sua cuique opinio est probabilior, aut verè probabilis non est. Ita ille. Nunquid hinc conficitur quod sua cuique opinio non solum probabilior, sed etiam moraliter certa erit? Nunquid etiam conficitur quod sua cuique opinio erit morum regula? Quomodò ergò dicitur cum umbris pugnare, in probabilitatis phantasmata stylum & calamum armare, qui evertit commentum probabilitatis innixæ auctoritati unius alteriusve viri quem doctum & probum vocant?

CONCLUSIO OCTAVA.

Respondetur objectionibus contra Theses nostras de Charitate.

S Copus Thesium nostrarum de Charitate est ostendere quod quælibet nostra actio debeat referri in Deum, sive quod Deus debeat esse finis ultimus cujuslibet nostræ actionis; item ostendere quod Deus morali quodam modo loquendi debeat semper amari amore

amore prædominante, siue quod Deus debeat esse finis ultimus cuiuslibet agentis. Contra
 priorem partem Adversariorum quidam more suo dicit: cum Lutero, Calvino, Bajo, &c.
 pronuntiari omnem illum actum qui non ex charitate benevolâ refertur in Deum, esse
 peccatum. Quæ & similia jam toties objecta, totiesque refutata sunt, ut ulterior refutatio
 videatur prorsus inutilis futura. Patebit equidem in hac ipsa conclusione facillimam
 esse solutionem istius objectionis. Contra secundam partem multa, ac mira dicuntur
 in Thesibus 12. Julii defensis, adversus quæ dicimus: sicuti omnes Theologi fatentur
 Deum debere semper morali loquendi modo haberi à nobis pro fine ultimo, cordis ni-
 mirum siue ipsius agentis, idque sub peccato mortali; ita nos dicimus Deum debere semper
 (morali iterum loquendi modo) amari amore prædominante. Præterea sicut omnes Theo-
 logi fatentur mortaliter peccari quoties finis ultimus constituitur in aliquo quod Deus non
 est, ita nos fatemur mortaliter peccari quoties amore prædominante amatur aliquid quod
 Deus non est. Denique sicuti juxta famosam istam Theologorum sententiam de fine ul-
 timo, quilibet sub obligatione peccati mortalis debet animo ita esse constitutus, ut quo-
 vis tempore, morali iterum loquendi modo, de illo affirmari possit: habet Deum pro fine
 ultimo; ita quoque debet secundum nos, sub obligatione peccati mortalis, animo ita
 esse constitutus, ut quovis tempore, morali modo loquendi, de illo affirmari possit:
 amat Deum amore prædominante. Diximus etiam huic obligationi non satisfieri per quem-
 dam habitum otiosum. Imo non magis admittimus habitum charitatis otiosum in adultis,
 quam habitum avaritiæ otiosum in iis qui finem ultimum ponunt in divitiis: & tamen
 admittimus absolute fieri posse ut avarus Missas plures audiat, Horas Canonicas legat, &
 interea nihil ex avaritia agat pro aliquo tempore; adeoque etiam absolute fieri posse ut
 homo verè justus ludat, studeat, etsi per horas aliquas nihil horum faciat ex charitate.
 Similiter admittimus de illo avaro & de hoc justo eo tempore verè dici: hic amat Deum
 amore prædominante, ille amat divitias amore prædominante, hic ponit finem ultimum
 in Deo, ille in divitiis, & sicut de illo etiam dormiente verè ista affirmantur, ita de hoc,
 quamvis similiter dormiente, hæc verè asseruntur. Hæc est doctrina nostra de amore præ-
 dominante, quam fufius expressimus in Thesibus nostris de Charitate. Ex quibus malè in-
 fertur secundum nos sub peccato mortali semper debere acta (cappio terminum, ut scholæ
 solent) Deum amari amore prædominante, prout infertur in Thesibus citatis, suppo-
 nendo nos dixisse requiri, ut simpliciter quovis tempore verè dicatur: hic Deum amat
 super omnia: hic Deum amat usque ad contemptum sui: sed addidimus, & decies fortè
 repetivimus solum requiri ut *morali quodam loquendi modo* quovis tempore verè dicatur, hic
 Deum amat super omnia, hic Deum amat usque ad contemptum sui: regnat in hoc ho-
 mine Dei charitas, non mundi cupiditas, &c. quem moralem modum jam tum in hac
 Conclusionè explicavimus per comparationem cum homine avaro. Malè quoque iste in-
 tellectus infertur, ut obscure insinuat in Thesibus, ex his nostris verbis: "Dicendum
 cum S. Thoma quod à primo instanti usûs rationis homo sub peccato mortali debeat
 seipsum ordinare ad debitum finem, quodque amor Dei prædominans sit unicuique
 mandatus à primo momento quo incipit uti ratione.", Hæc enim non aliter intelligenda
 sunt quam ista Saleffi ibidem subjuncta. *Hæc est ista dilectio que talem estimationem de Deo
 constituit in animabus nostris & facit ut tantopere estimemus felicitatem, quod ipsi sumus grati, ut hanc
 præferamus & super reliqua omnia amemus. Nonne vides, Theotime, quod quisquis Deum illum in
 modum amat, habeat animam suam totam, omnesque suas vires Deo dicatas, quodque semper
 in æternum in omni occasione præfert amicitiam Dei rebus omnibus, & erit semper paratus deserere
 totum mundum ut conservet amorem quem debet bonitati divinæ. In summa est amor excellentia, vel
 excellentia amoris, qui omnibus mortalibus in genere & in specie, seu generaliter & particulariter
 unicuique mandatus est, ET HOC À PRIMO MOMENTO, QUO INCIPIUNT UTI RATIONE, amor suffi-*
cietur.

ctens cuilibet & necessarius singulis ad salutem. Hæc verba S. Salesii nemo, credimus, rectè intellexerit de actu à primo instanti usûs rationis, & dein sequentibus continuato usque & usque, loquendo de actu more scholæ; cur ergo potiùs sic intelligenda sunt verba mea, cum ego ad excludendum ejusmodi intellectum toties addiderim illud, *moralis modo loquendi*, quod non addit Salesius? Replicabunt fortè quod ego habitum non admitram. Respondeo me non admittere habitum otiosum, sed admittere actuosum. Verba mea sunt in Thesis de Charitate Conclusionè 8. *Sicuti in peccatore etiam dormiente, aut ad alia distracto admittimus habitum avaritiæ, libidinis, ambitus, &c. ita quoque in justo dormiente dicimus esse habitum Fidei, Spei, Charitatis, &c. sed negamus dari in adultis habitus otiosos sive bonos, sive malos, sive supernaturales sive naturales. Siquidem habitus boni & supernaturales, si reverà habeantur, faciunt ut offerente se opportunitate, quin & sæpè ultrò quasi eorum subjectum prosiliat in actus; sicuti habitus avaritiæ, libidinis, ambitionis... ex quo etiam conficitur quod si amor divinus sit prædominans, atque in eo quispiam sit habitus, magnâ promptitudine erumpet in actus sibi correspondentes.* Quomodo ergò potuit quispiam nisi fervore suo abductus asserere quod secundùm me debeat quovis tempore posse verè dici sub obligatione peccati mortalis: hic Deum amat super omnia; idque intelligendum esse de actu qui à primo instanti usûs rationis debeat, dein sequentibus continuari usque & usque, sumendo hæc omnia prout in scholis de actu ejusque continuatione accipi solent. Apage ergo puerilia hæc corollaria quæ finguntur ex nostris confectaria: *qui merè, inquit, peccabit venialiter mentiendo, ex. gr. absque ullo alio actu, peccabit simul & mortaliter. Qui exercet actum etiam bonum ex officio, ut operire nudum absque charitate, peccabit mortaliter. At quid si actum suum referat, inquit, ex charitate casta? Tantundem erit, si non adsit amor Dei super omnia, sive prædominans.* [Urgent prætereà non nisi lentè & per amorem secundùm nos perveniri solitum ad amorem Dei prædominantem: ergò, inferunt, secundùm nos non solet perveniri primo instanti usûs rationis: ergò passim homines illo instanti peccant mortaliter. Quod primo instanti usûs rationis elici debeat amor Dei super omnia sub obligatione peccati mortalis, est ipsissima sententia S. Thomæ & S. Salesii: multi-ne sint an pauci qui illi obligationi satisfaciant, est quæstio facti. Ad hunc amorem etiam primo instanti usûs rationis eliciendum non nisi lentè & per gradus perveniri solet, sicuti ad amorem sæculi prædominantem qui primo instanti usûs rationis exercetur, sæpè lentè & per gradus pervenitur. Alia rursus hic consideranda paritas, nimirum, sicuti amor sæculi prima sua initia & deindè incrementa acquirit ante usum rationis, ita & amor Dei: quare non levis habenda cura tum ut ante usum rationis jaciuntur in puerorum animos semina & incrementa amoris Dei prædominantis tum ne jaciuntur semina & incrementa amoris sæculi prædominantis; neque hoc solum, sed ut succrescentes ex peccato originali cupiditates, etiam in illa ætate mortificationibus tenellæ ætati congruis reprimantur, & quantum fieri potest extirpentur, advigilando potissimum ad illas quæ in hoc illove puero prædominantur cæteris. Et si quidem sit bonum viro portasse jugum Domini ab adolescentia sua, quis non optet portasse in hunc modum crucem Christi ab infantia sua? Hæc circà objectiones Adversariorum. Nunc addo: ex iis quæ in Thesis de Charitate Conclusionè 10 dicimus his verbis: *Quotidie videmus quosdam rationes æternas & incommutabiles, adeoque Deum ipsum amare in uno genere virtutis, & tamen crimina committere contra aliud genus virtutis, confectarium videri, quod non fuerit ullus Paganus qui non amaverit Deum, quandoquidem saltem in uno genere virtutis amaverit rationes æternas & incommutabiles. Responderetur imprimis illic à nobis non intelligi quamcumque rationum æternarum & incommutabilium dilectionem: non enim intelligimus transitoriam sed mansoriam, id est, non intelligimus cupiditatem per quam quispiam illas rationes concupiscit, ut alicui suæ concupiscentiæ satisfaciat, sed intelligimus castam illarum rationum propter se dilectionem:*

nem:

nem : hanc dicimus vix inveniri in Paganis , illam verò frequentissimè , juxta illud Augustini : Si autem hi qui naturaliter quæ legi sunt faciunt nondum sunt habendi in numero eorum , quos Christi justificat gratia : sed in eorum potius quorum etiam impiorum , nec Deum verum veraciter justèque colentium , quædam tamen facta vel legimus , vel novimus vel audimus , quæ secundam justitiæ regulam non solum vituperare non possumus , verum etiam meritò rectèque laudamus : quamquam si discernatur quo sine fiant , vix invenimur quæ justitiæ debitam laudem , defensionemque mercantur. De Spirit. & litt. cap. 27. quibus verbis innuere videtur Augustinus , etsi vix inveniantur in Paganis ejusmodi facta quæ etiam ex parte finis sint laudanda , inveniri tamen aliquando : atque ita patet non omnia infidelium opera esse peccata. Tria equidem huic responsioni objici posse videntur. Primum quod dabitur opus undequaque bonum sine Christi gratia. Secundum , quod isti Pagani nesciant istas rationes æternas esse Deum. Tertium , quod responsio videatur adversari huic doctrinæ Augustini , virtutes cum ad se ipsas referuntur etiam tunc inflatæ ac superbae sunt lib. 19. de civit. cap. 25. Ad primum dicimus , sicuti fides in Christum non habetur nisi ex gratia Christi , & tamen nec illa fides nec illa gratia præviè requirunt fidem Christi quæ gratiam illam impetret , ita posse in aliquibus Paganis (quamvis id fortè fiat rarissimè) reperiri castam dilectionem rationum æternarum & incommutabilium , idque non nisi ex gratia Christi , etsi gratiam illam non impetret fides in Christum. Ad secundum respondemus , etsi non sciant illi Pagani quod illæ rationes sint Deus , loquendo de Deo secundum idæam illam perfectiorem quæ representat ens habens omnes perfectiones , sciunt tamen quod illæ rationes sint ens æternum & incommutabile , adeoque quod sint Deus , loquendo de Deo secundum idæam admodum imperfectam & incompletam. Ad tertium , verum est quod virtutes (id est , ipsi habitus vel actus virtutum) relatæ ad seipsas , inflatæ sint ac superbae , quia tribuunt sibi ipsi dignitatem finis ultimi saltem actionis , quæ dignitas eis non competit , secus dum virtutes creatæ referuntur ad æternam & incommutabilem rationem virtutis , tunc enim dignitatem finis ultimi tribuunt Enti æterno & incommutabili , prout etiam fit in homine justo , dum ex amore æternæ & incommutabilis justitiæ , castitatis , sobrietatis , justè , castè & sobriè vivit. Caterum ut omnibus illis quæ adversus citata ex Conclusionem 10. hæc objecta sunt , simul & semel satisfaciam , respondeo : vel Pagani Deum verum ignorantes possunt habere castam dilectionem ergà rationes æternas & incommutabiles , & tunc habemus intentum : vel non possunt habere , sed solummodo cupiditatem , & tunc dicendum quod Conclusio nostra non agat de ipsorum dilectione erga rationes æternas & incommutabiles , quia tantum agit de casta dilectione ergà rationes æternas & incommutabiles.

CONCLUSIO NON A.

Alio titulo præter assignatos improbatum impugnatum doctrinæ nostræ.

V Idemus hoc tempore ab Adversariis acriter impugnari sententias de referendis actibus in Deum , & obligatione Deum amandi amore prædominante , juxta explicationem à nobis datam , quàm sententias Christianæ disciplinæ relaxativas ab Alexandro VII. & Innocentio XI. condemnatas : & similiter auctores , & libros quibus ejusmodi sententiæ ob disciplinæ relaxationem condemnatæ defenduntur , non cernimus ab illis perindè culpari , ac auctores vel Theses afferentes antedictas obligationes erga Deum. An fortè sentiant periculosius doceri , quod Deus illum in modum quo nos dicimus sit amandus , quàm quod spatio triennii , quadriennii aut quinquennii nequidem semel sit amandus ? An sentiant fidelium moribus plus periculi imminere à Thesis nostris de Charitate , quas tam acriter oppugnant , quàm ab Amadæo Guimenæo , contra quem nil unquam , saltem publicè , eos dicentes audimus ? Mirum certè videtur quod animositatem , quam ostendunt ergà dictas sententias de Charitate , non convertant potius in tot alias , non minùs reipu-

blicæ.

blicæ quàm privatis hominibus perniciem adferentes. Quot iudices corrupti secunda inter damnatas ab Innocentio XI. Probabiliter existimo iudicem posse judicare etiam secundum sententiam minus probabilem. Quot Epicureos fecit illa: comedere & bibere usque ad satietatem ob istam voluptatem non est peccatum, modo non obstat valetudini, quia licite potest appetitus naturali suis actibus frui! Quam multos fraternâ charitate spoliavit hæc: non tenemur proximum diligere actu interno & formali! quàm multas proles ad flammâ infernales detrusit 35. inter damnatas de procurando abortu! Per ejusmodi sententias civitas integra, Provincia aut Diocesis tota, & integrum quandoque regnum scandalis involvi potest, in uno superiore qui per restrictiones mentales num. 26. per Simoniam num. 45. per promotionem indigni aut minus digni num. 47. ab Innocentio XI. proscripitas in hujusmodi munia se intrudic vel per calumnias n. 43. damnatas immeritò ab ejusmodi officiis excluditur. Has cæterasque propositiones ob laxitatem nimiam damnatas, aliasque ejusdem farinae de laxitate etiam suspectas nec modò videmus, nec ante earum condemnationem vidimus ab Adversariis nostris vel in speciem culpâ eâ acrimoniâ quâ culpant sententias nostras de referendis actibus in Deum, & de obligatione Deum semper morali quodam modo loquendi amore prædominante amandi. Si liber aliquis aut Theses defendant ejusmodi sententias de Charitate, contrâ hæc eorumque auctorem clamatur tanquàm contrâ totius Theologie perniciem; & intereâ nihil contrâ auctores à quibus perniciosæ illæ sententiæ, vel aliæ ipsi affines probantur, defenduntur, inculcantur: nec contra illum quidem qui anno 1645, repetito trigiesies octies prælo iterum editus, ad minus 20. propositiones, quas Innocentius XI. scandalosas & in praxi perniciosas appellat, complectitur. Et quod amplius, in ejusmodi sententiarum condemnationum defensionem ediderunt partem quintam & sextam speciminis famosi, quod in memoriali Hispanico veluti irrefragabilis auctoritatis citatur.

P E R T I N E N T I A.

Si gratia sufficiens requiratur ad libertatem, gratia non est gratia, nec magis pro illa quàm pro acquirendo libero arbitrio orandum.

I I.

Si Propositiones 76. damnata à Pio V. & Gregorio XIII. rectè à quibusdam vocentur Bajana, quia à majori parte, ut putant, sumenda est denominatio; quo nomine compellenda erunt 65. à SS. Domino Innocentio XI. condemnata, sumendo pariter denominationem à majori parte?

I I I.

Caramuel dicit: Concludendum est in materia politica tot esse sententias, quot Rerumpublicarum capita: nec damnandum P. Cottonem, qui adhaesit cummuni Gallorum sententiæ; & rogatus, Quid si essetis Romæ? respondit, mutaretur cum aurâ animus, sentiremus ut Romæ. Nunquid hic facilius est negare antecedens quàm consequentiam?

I V.

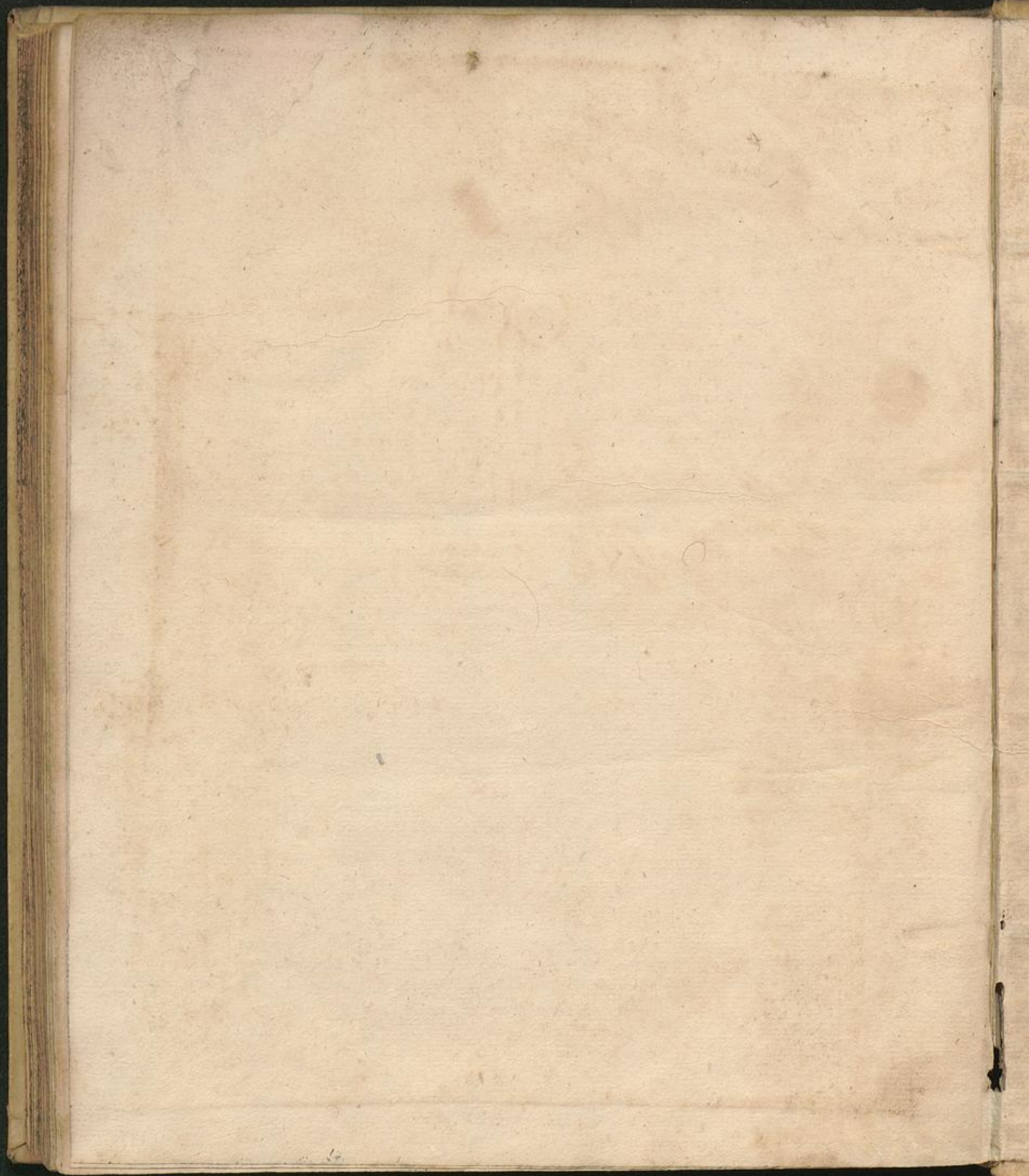
Ad Ecclesia notas spectat doctrina & morum sanctitas: quidni ergò ad Ecclesia notas spectet doctrina & morum impietatem arguere?

F I N I S.

8









Theles
Doctorū
Academiae
Lovan.

Th

2170